

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

IVE Інститут
професійної освіти
НАПН України

S: Akademia
Nauk Stosowanych
Stefana Batorego

AKADEMIA ŚLĄSKA
AŚ
ACADEMY OF SILESIA

19-20 жовтня
Хмельницький
2023

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Хмельницький національний університет
Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України
Інститут професійної освіти НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
Наукове педагогічне товариство «Польща-Україна»
Академія прикладних наук Стефана Баторія (Республіка Польща)
Люблінська політехніка (Республіка Польща)
Сілезька академія (Республіка Польща)
Проект USAID Економічна підтримка України

МАТЕРІАЛИ XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: проблеми і перспективи

PROFESIONAL DEVELOPMENT OF PERSONALITY: problems and perspectives

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Хмельницький національний університет
Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України
Інститут професійної освіти НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Наукове педагогічне товариство «Польща-Україна»
Академія прикладних наук Стефана Баторія (Республіка Польща)
Люблінська політехніка (Республіка Польща)
Сілезька академія (Республіка Польща)
Проект USAID Економічна підтримка України

МАТЕРІАЛИ
XII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ:
проблеми і перспективи

PROFESIONAL DEVELOPMENT OF PERSONALITY:
problems and perspectives

19-20 жовтня 2023 р.

Хмельницький – 2023

УДК 378.14:159.923

ББК 74.48:88.3

П84

*Рекомендовано до друку рішенням науково-технічної ради
Хмельницького національного університету,
протокол № 11 від 06.10.2023*

Редакційна колегія:

Ничкало Н. Г., д-р пед. наук, проф., дійсний член НАПН України (академік);
Радкевич В. О., д-р пед. наук, проф., дійсний член НАПН України (академік);
Базиль Л. О., д-р пед. наук, доц.; **Матюх С.А.**, канд. екон. наук, доц.;
Андрощук І. В., д-р. пед. наук, проф.; **Андрощук І. П.**, д-р. пед. наук, проф.;
Герніченко І. І., канд. пед. наук, доц.

П84

Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : матеріали XII міжнар. наук.-практ. конференції (м. Хмельницький, 19–20 жовт. 2023 р.) / ред. кол.: Н. Г. Ничкало, В. О. Радкевич, І. В. Андрощук [та ін.]. – Хмельницький : ХНУ, 2023. – 400 с. (укр., англ., пол.)
ISBN 978-966-330-301-7

Представлено матеріали учасників XII міжнародної науково-практичної конференції «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи». Розглянуто теоретико-методологічні засади професійного становлення особистості; особливості професійного становлення і кар'єрного розвитку особистості в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови України; теоретичні й методичні засади підготовки вчителя трудового навчання та технологій, педагога професійного навчання, андрагога в умовах воєнного стану і повоєнної відбудови України; забезпечення якості професійної та вищої освіти в умовах євроінтеграції; проблеми та перспективи реалізації завдань Нової української школи; напрями науково-методичного забезпечення розвитку професійної освіти в умовах цифровізації; вітчизняний і зарубіжний досвід професійної освіти і навчання різних категорій дорослого населення; проблеми та перспективи розвитку педагогічної і мистецької освіти:

Матеріали, що включені до збірника, подані в авторській редакції.

Для науковців, науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої і вищої освіти, інститутів післядипломної освіти й аспірантів та здобувачів закладів вищої освіти з проблем професійного становлення особистості.

УДК 378.14:159.923

ББК 74.48:88.3

© Автори статей, 2023

ISBN 978-966-330-301-7 © Хмельницький національний університет, 2023

ЗМІСТ

Вітальне слово президента Національної академії педагогічних наук України Василя КРЕМЕНЯ.....	16
---	----

ДОПОВІДІ ПЛЕНЕРНОГО ЗАСІДАННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

<i>Матюх Сергій</i> Особливості освітнього процесу у Хмельницькому національному університеті в умовах воєнного стану.....	17
<i>Басюк Дарія</i> Професійна (професійно-технічна) освіта Хмельниччини в умовах воєнного стану.....	18
<i>Ничкало Нелля</i> Людський капітал у мирний час і в добу російської агресії проти України.....	20
<i>Радкевич Валентина</i> Форми і засоби розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної освіти в сучасних умовах.....	23
<i>Stokowska–Zagdan Elżbieta, Janicka-Panek Teresa</i> Badania w działaniu jako nowy nurt w naukach społecznych i praktyce pedagogicznej.....	26
<i>Chalas Krystyna, Szlachta Ewelina</i> Wartość osoby i wartość pracy punktem wyjścia w procesie kształcenia zawodowego – perspektywa personalistyczna.....	30
<i>Гуревич Роман</i> Особливості змішаного навчання в нових освітніх реаліях.....	31
<i>Коберник Олександр</i> Професійне виховання майбутніх фахівців в умовах суспільних трансформацій.....	33
<i>Синюк Олег</i> Особливості експертизи науково-дослідних проєктів.....	35

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

<i>Андросенко Артем</i> Специфіка професійної діяльності вчителя трудового навчання та технологій.....	37
<i>Андрощук Ірина</i> Навчально-методичне забезпечення як важлива умова ефективності освітнього процесу.....	38
<i>Білик Юлія</i> Інформаційно-цифрова компетентність у професійній підготовці вчителя початкових класів до організації дистанційного навчання.....	40
<i>Бородієнко Олександра</i> Принципи формування персонального складу наглядових рад закладів професійної освіти.....	41
<i>Великожон Владислав</i> Особливості професійної підготовки дизайнерів реклами та комп'ютерної графіки до підприємницької діяльності.....	43
<i>Вовк Людмила</i> Реалізація творчого потенціалу студентів закладів вищої освіти.....	44
<i>Войталюк Світлана</i> Правописна грамотність як основа професійної компетентності майбутнього вчителя польської мови.....	45
<i>Головченко Гліб</i> Медіаосвіта і розвиток професійної особистості: світовий досвід.....	46
<i>Гомонюк Олена, Левко Мар'яна</i> Особливості використання проєктної технології у професійній підготовці майбутніх психологів.....	48
<i>Нпатиук Michał</i> Doskonalenie zawodowe nauczycieli. Doświadczenie krajowe i zagraniczne.....	50
<i>Горбатюк Роман, Білан Наталія</i> Міждисциплінарна інтеграція змісту професійної та іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти.....	53

Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej. (2022). *Konkluzje Rady w sprawie zwiększenia mobilności nauczycieli i trenerów, zwłaszcza mobilności europejskiej, w toku ich kształcenia i doskonalenia zawodowego* (2022/C 167/02), URL: <http://surl.li/mgkjo> (12.09.2023)

European Commission/EACEA/Eurydice. (2021). *Nauczyciele w Europie: Kariera, rozwój zawodowy i ogólne samopoczucie*. Raport Eurydice. Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej.

Europejska Agencja ds. Specjalnych Potrzeb i Edukacji Włączającej. (2020). *Profesjonalne przygotowanie nauczycieli do edukacji włączającej: Końcowy raport podsumowujący etap I*. (A. De Vroey, S. Symeonidou i A. Lecheval, red.). Odense, Dania, s. 11.

Fazlagić, J. (2017). *Systemy kształcenia nauczycieli w wybranych krajach europejskich*, URL: <http://surl.li/mgkjjz> (02.10.2023)

Komisja Europejska. (2020). *Plan działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021-2027*, URL: <http://surl.li/mgthz> (18.09.2023)

Komisja Europejska. (2022). *Zalecenie Rady w sprawie uczenia się na rzecz zrównoważenia środowiskowego*, URL: <http://surl.li/mgkjjf> (18.09.2023)

Maj-Waśniowska, K., Wpływ polityki Unii Europejskiej na kierunki zmian w polskim systemie edukacji, *Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia nr 6/2016 (84), cz. 2, s. 152*.

Ministerstwo Edukacji i Nauki. (2022). *Czym jest edukacja włączająca?* URL: <http://surl.li/mgkklf> (26.09.2023)

Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. (2021). *Ewaluacja wsparcia realizowanego w obszarze edukacji w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego III raport Częstkowy*, URL: <http://surl.li/mgtib> (28.09.2023)

ONZ. (2015). *Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)*, URL: <http://surl.li/mgtie> (18.09.2023)

Rada Unii Europejskiej. (2021). *Rezolucja Rady w sprawie strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia na rzecz europejskiego obszaru edukacji i w szerszej perspektywie (2021–2030)*, URL: <http://surl.li/mgkkr> (18.09.2023)

Swadźba, J. (2019). *Nowe SIO: «formy doskonalenia zawodowego» czy «formy kształcenia»*, URL: <http://surl.li/mgkky> (13.09.2023)

ГОРБАТЮК РОМАН

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)

БІЛАН НАТАЛІЯ

ВП НУБіП України
«Бережанський агротехнічний інститут» (м. Бережани)

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На вимоги сучасного ринку праці та виклики суспільства в цілому щодо професійної підготовки фахівців нової генерації відповідають заклади вищої освіти, діяльність яких здійснюється в умовах інноваційного розвитку. Відповідно особлива увага спрямована на інтеграцію професійної та іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти. В контексті означеного процесу знання фахових дисциплін та іноземних мов розглядаються як єдине ціле, спроектоване у формі іншомовної професійної компетентності.

Міждисциплінарна інтеграція змісту професійної та іншомовної підготовки здійснюється на засадах інтегративного підходу, завдяки якому «... регулюється співвідношення різних знань і забезпечується їх сумісність...» [5, с. 57]. Між усіма навчальними предметами, що передбачені освітньо-професійними програмами для підготовки здобувачів вищої освіти, існують інтегративні зв'язки. Їх реалізація «координує навчальні програми з дисциплін, передбачає наступність і неперервність навчання, виключає дублювання матеріалу, знижує ймовірність розрізненості знань, умінь та навичок студентів в умовах багатопредметності, підвищує рівень мобільності знань, посилює професійну спрямованість навчання, вдосконалює практичну підготовку, розвиває увагу, пам'ять, мотивацію до навчання, підвищує рівень самостійності в здобутті нових знань, вмінь і навичок, активізує творчий пошук» [2, с. 10].

Беручи до уваги твердження дослідника С. Кустовського, поняття «міждисциплінарна інтеграція» трактуємо як «процес взаємовпливу, взаємопроникнення, тісного взаємозв'язку змісту навчальних дисциплін циклу професійної та іншомовної підготовки, що цілеспрямований на формування всебічно розвинутої особистості здобувача вищої освіти, інтегральної, загальних і професійних компетентностей, які необхідні для становлення сучасного фахівця, його професіоналізму і мобільності в умовах інтелектуально-інноваційного розвитку суспільства» [1, с.134].

Досліджуючи формування інтелектуальної мобільності майбутніх інженерів в умовах освітнього середовища технічного університету, науковець Г. Міхненко розглядає навчання іноземної мови у процесі професійної підготовки як «інтеграцію знань у змісті професійної освіти, де інтегратором виступає мова як засіб освіти, виховання та формування готовності майбутніх інженерів до професійної діяльності в умовах єдиного освітнього простору» [4, с. 61].

Дослідниця О. Марушак виокремлює три рівні дидактичної інтеграції навчальних дисциплін, зокрема: міжпредметні зв'язки, дидактичний синтез, рівень цілісності [3, с. 259]. Вважаємо, що для іноземної мови, вивчення якої є невід'ємною складовою професійної підготовки майбутніх фахівців, незалежно від спрямування їх спеціальності, характерний переважно перший рівень інтеграції – міжпредметні зв'язки. На нашу думку, вони «виявляються у взаємовпливі та взаємопроникненні елементів навчальних дисциплін циклу професійної підготовки в іншомовне навчально-методичне забезпечення, що використовується науково-педагогічними працівниками у процесі викладання іноземної мови. Реалізацію другого рівня інтеграції іноземної мови та фахових дисциплін забезпечує проведення інтегрованих занять, під час яких кожен із предметів зберігає свою змістовну основу. Викладання навчальних дисциплін циклу професійної підготовки іноземною мовою є передумовою для досягнення третього рівня – цілісної інтеграційної системи» [1, с. 133].

Реалізація міждисциплінарної інтеграції змісту професійної та іншомовної підготовки відображається в готовності та здатності здобувачів вищої освіти використовувати інтегровані знання у практичному аспекті, незалежно від специфіки навчальної дисципліни, інформаційного матеріалу, характеру завдань, форм виконання, комунікативних ситуацій тощо.

Підсумовуючи зазначене вище, можна зробити висновок, що міждисциплінарна інтеграція змісту професійної та іншомовної підготовки – це один із ефективних засобів підвищення якості навчання здобувачів вищої освіти в умовах сьогодення, формування мобільних, конкурентоздатних, компетентних фахівців з високим рівнем володіння фахових знань та іноземної мови.

Література

1. Білан Н. М. Формування іншомовної компетентності майбутніх інженерів-енергетиків засобами проєктних технологій у технічних університетах : дис. ... д-ра філософії : 015. Тернопіль, 2022. 350 с.
2. Кустовський С. М. Дидактичні умови організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності майбутніх економістів у вищих навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2005. 21 с.
3. Марушак О.В. Інтегративний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх учителів технологій з безпеки життєдіяльності та основ охорони праці. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Київ-Вінниця, 2016. Вип. 46. С. 257–261.
4. Міхненко Г. Е. Формування інтелектуальної мобільності майбутніх інженерів в умовах освітнього середовища технічного університету : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2016. 245 с.
5. Муқан Н. В., Пастирська І. Я., Кравець С. Ф. Можливості використання інтегративного підходу у професійній іншомовній підготовці фахівців. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. Вип. 3 (69). С. 54–58.

ДЕМЧУК ОЛЕГ

Інститут педагогіки НАПН України (м. Київ)

ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Сучасна педагогічна парадигма намагається відновити фокус на унікальність кожної особистості, визнаючи її потенціал та індивідуальні розвиткові можливості. Одним із ключових аспектів цієї парадигми є індивідуалізація навчання, яка дозволяє адаптувати освітній процес до потреб та особливостей кожного студента.

Індивідуалізація навчання базується на переконанні, що кожна особистість має унікальні особливості, потреби та можливості. Індивідуалізація навчання – організація навчального процесу з урахуванням індивідуальних особливостей учнів з метою їх створення сприятливих умов для реалізації інших пізнавальних можливостей, потреб та інтересів [2, с. 386].

Наведемо кілька методів індивідуалізації навчання: різнорівневі завдання: викладач може надати студентам завдання різного рівня складності в залежності від їхніх поточних знань та навичок; групова робота: студенти можуть бути поділені на групи відповідно до їхніх індивідуальних потреб та можливостей. Кожна група може працювати над завданнями, які найбільше відповідають їхньому рівню підготовки; диференційовані матеріали: викладач може надати різні джерела, матеріали та ресурси для різних здобувачів освіти в залежності від їхніх потреб.

Важливою педагогічною стратегією для нашого дослідження є форма диференційованого навчання. Головна мета диференціації забезпечити кожному здобувачеві освіти оптимальні умови навчання враховуючи його індивідуальні особливості. Дана стратегія може включати в себе такі елементи, як зміна завдань, рівня складності, методів навчання та оцінювання в залежності від потреб кожного конкретного здобувача освіти. Вона може бути застосована як в загальній, так і в спеціалізованій освіті.

Диференціація навчання дозволяє кожному студенту максимально реалізувати свій потенціал, створюючи сприятливі умови для навчання та розвитку. Вона покликана враховувати індивідуальні потреби, темпи розвитку, стилі навчання та інші аспекти щоб кожен міг досягти найкращих результатів. Диференціація навчання включає в себе кілька ключових аспектів:

ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали

XII міжнародної науково-практичної конференції,
19–20 жовтня 2023 р., м. Хмельницький

(українською, польською та англійською мовами)

Технічний редактор: *Яремчук В. С.*

Комп'ютерна верстка: *Герніченко І.І.*

Художнє оформлення обкладинки: *Самборська О.В.*
